

Motivația comediei

DINEU CU PROȘTI de Francis Veber. Traducerea: Tudor Țepeneag. Adaptarea: Radu Beligan și Liviu Dorneanu ● TEATRUL NAȚIONAL din TÂRGU-MUREȘ, COMPANIA "LIVIU REBREANU" ● Data reprezentației: 20 ianuarie 2000 ● Regia: Mircea Cornișteanu ● Scenografia: Labancz Klára ● Distribuția: Cornel Popescu (Pierre), Aurel Ștefănescu (François), Mihai Gingulescu (Leblanc), Ion Săsăran (Cheval), Serenela Mureșan (Marlène), Tina Moga-Oltean (Christine), Vasile Vasiliu (Archambaud), Delia Martin (Charlotte), Alexandru Pavel (Meneaux).

Lucrul la spectacol a avut mult de suferit de pe urma disensiunilor ivite și perpetuate artificial prin "intestinele" instituției. Știm foarte bine că lumea are nevoie de comedie, dar, de la nevoia de râs până la un spectacol reușit, e o cale lungă și deloc netedă, îndeosebi la Târgu-Mureș. **Dineu cu proști** este o comedie bulevardieră franceză contemporană, din bogata gamă de piese și piesuțe ce fac afișele teatrelor din multe țări. După cele mai reușite s-au

turnat filme de lung-metraj sau de televiziune ce se transmit când ți-e lumea mai dragă. Aici, Francis Veber aduce în scenă câțiva reprezentanți, mai curând obtuzi, ai clasei de mijloc. Pierre cheamă în vizită, spre deliciul prietenilor, pe un oarecare François, "un prost", care, spre surpriza tuturor, îi va da o lecție de etică. Considerat și batjocorit de toți, François devine, la sfârșit, *raisonneur*-ul piesei și al spectacolului. Încurcând țiile, el dă naștere unor situații de mare haz,

care se precipită spre final într-o soluție moralizatoare.

Regizorul Mircea Cornișteanu a avut ocazia, zic eu norocoasă, de a lucra cu un scenograf inventiv – Labancz Klára – care, de astă dată, nu a fost însă solicitată la adevărata ei capacitate. A creat un living ca în locuințele-standard ale celor din clasa de mijloc. Cornișteanu a distribuit o trupă de actori cu renume, stâlpii companiei, precum Cornel Popescu, un Pierre lipsit de scrupule în a-i înjosi pe cei mai puțin înstăriți, Mihai Gingulescu, Leblanc, prietenul la nevoie, Ion Săsăran, Cheval, calul de bătaie, păcălitor și păcălit, Vasile Vasiliu, doctorul Archambaud, medic de familie. Se adaugă mai tinerii lor colegi Serenela Mureșan, Marlène, o metresă ce prin comportament frizează demența, Tina Moga-Oltean,

soția trădată și marcată de tertipurile lui Pierre, Delia Martin și Alexandru Pavel, prima, vizibilă într-un singur moment, cel de-al doilea, invizibil din sală. Marea delectare a montării este evoluția actorului Aurel Ștefănescu, în rolul "prostului" François, rol inter-

pretat cu mult aplomb și căldură, cu fantezie și profesionalism. Spectacolul însuși devine un omagiu pentru Aurel Ștefănescu, actor carismatic ce a atins vârsta pensionării, fiind sărbătorit "la scenă deschisă" o dată cu premiera **Dineului cu proști**.

Oricum ar fi, "atacarea" unei comedii într-un teatru de repertoriu nu trebuie motivată nicicum; aceasta trebuie doar jucată de cât mai multe ori, spre deliciul publicului.

Stracula Attila

Costache Babii și Virginia Itta Marcu

foto: Stelian Grăjdan

Politica în teatru

redată, astfel încât traiectoria și deciziile lor par slab motivate sau chiar ilogice. De exemplu, doar cu greutate înțelegi de ce și de unde a luat Oktawia fermitatea cu care să se impună soțului ei, Bartodziei, sau de unde vine cinismul Anabellei, pe care nimic din interpretarea luliei Popescu nu îl anunțase și nu îl scuză.

Spectacolul se desfășoară în Sala Mare, deși, ținând cont că spectatorii – așezați chiar pe scenă – sunt puțini la număr, Studioul ar fi fost suficient. Mai ales că o piesă cu cinci personaje nu are nevoie de vreun spațiu amplu. Dar Claudiu Goga a optat pentru o extindere pe lung a cadrului. El ne-a prezentat un întreg apartament, cu baie, bucătărie și uși de fundal sugerând existența unui hol de trecere și a palierului blocului. E drept că un spectator chițibușar poate nota cum, într-un decor atât de atent reconstituit, interpreta Anabellei merge la baie fără a fi intrat, în prealabil, în casă... Spațiul de joc este despărțit de public prin imense panouri de pânză albă, care constituie suportul proiecțiilor și sugerează totodată (datorită secvenței psihiatrice) că totul se petrece într-o lume de nebuni. Și că noi, spectatorii, fiind urcați la același nivel cu actorii, trăim într-o lume de nebuni. Schimbarea titlului – de fapt, lungirea lui – din **Portretul** în **Portret de criminal** pe de o parte dezvăluie ceva din subiectul piesei, diminuând tensiunea voită de autor, pe de alta mai mult complică lucrurile: cine e criminalul? Stalin, pentru a fi determinat, prin regimul instaurat de el, pe un prieten să-și toarne prietenul, sau acela care într-adevăr a făcut-o?... A ne ascunde în spatele secvențelor filmate folosite și a spune că oamenii erau manipulați și îndobitociți e prea simplu... În fond, după cum zice o minusculă frază din piesă: toți, buni, răi, suntem rezultatul trecutului.

Daria Dimiu

PORTRET DE CRIMINAL de Slawomir Mrożek. Traducerea: Stan Velea ● **TEATRUL "SICĂ ALEXANDRESCU"** din BRAȘOV ● Data reprezentației: 25 februarie 2000 ● Regia: Claudiu Goga ● Decorul: Mihai Mădescu ● Costumele: Luana Drăgoescu ● Distribuția: Costache Babii (Bartodziei), Virginia Itta Marcu (Oktawia), Mircea Andreescu (Anatol), Viorica Geantă Chelbea (Psihiatrul), Iulia Popescu (Anabella).

Tânărul Claudiu Goga s-a impus de anul trecut ca un nume pormițător în regia românească: prin **Șantaj** de Ludmila Razumovskaia și **Conu' Leonida față cu reacțiunea** de I. L. Caragiale (premiul UNITER pentru debut). Acum s-a oprit asupra unei piese de Slawomir Mrożek – dramaturg contemporan bine (și de mult) cunoscut scenelor noastre prin **Emigranții**, **Tango**, **Casa de la frontieră** ș.a.

Din caietul-program, presupus a sluji spectacolul în vederea căruia e alcătuit, reiese că este vorba despre o piesă absurdă, ruptă (conform declarațiilor autorului) de orice fapte reale. Or, unitatea montării brașovene e dată tocmai de contextul politic abia apus. Frecvențele secvențe filmate referitoare la viața tatucului Stalin și cu care spectacolul e întesat și scenele ce sfârșesc în gesturi fărâmițate – parcă înghețate de timp – conferă faptului teatral o stranie atmosferă cinematografică. Dar mă tem că apelul prea des – împins până la obsesie (chiar și psihiatrul poartă stema comu-

nistă pe chipiul) – nu e gustat de publicul românesc actual. Deși deseori ne referim la o anumită parte a societății calificând-o drept „nostalgică”, rănilor produse de regimul totalitar (care, indiferent de câte nume a purtat, a dominat Europa mai bine de jumătate de veac) se mai văd și se mai simt încă în noi toți; de aceea, mă întreb dacă publicul poate recepta **Portretul de criminal** altfel decât ca pe un documentar și, în general, dacă mai are forța să suporte atari amintiri. Mai mult, aglomerarea acestora împiedică reperarea unor probleme mai profunde: bunăoară, grozăvia piesei e că, după ce i-a distrus viața denunțându-l, Bartodziei îi fură lui Anatol și moartea, mărturisindu-i.

În această piesă nu există personaje complet pozitive și nici vini totale. Acțiunea și atitudinea fiecărui personaj în text sunt, într-un fel, logice. Dar în spectacol, personajele sunt – cu excepția Psihologului și a lui Anatol (mai cu seamă în faza de spectrul) – destul de inconsistente. Profunzimea lor sufletească nu e îndeajuns de bine